

Τρία είναι τα μεγάλα ζητήματα στις ελληνικές λιγνιτικές περιοχές δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης:

- η μεγάλη εξάρτηση από τον λιγνίτη – μεταξύ των μεγαλύτερων την Ε.Ε.,
- η απόλυτη εστίαση στις σχετικές δραστηριότητες σε βάρος όλων των άλλων δραστηριοτήτων και
- η παντελής έλλειψη ενδιαφέροντος για την επόμενη ημέρα.

Έτσι, η κοινωνία και τα τοπικά πολιτικά συστήματα -αιχμάλωτοι του λιγνίτη- ανέπτυξαν μια μορφή συνδρόμου Στοκχόλμης. Το να υπεραμύνεσαι όμως ενός παρελθόντος που παρήλθε ανεπιστρεπτί δεν συνιστά σχέδιο για το μέλλον.

Αυτό το σχέδιο υπάρχει σήμερα. Το πόσο στρατηγικό, ολοκληρωμένο ή αναπτυξιακό είναι μπορούμε να το συζητήσουμε και να το διορθώσουμε. Μπορώ όμως να σας διαβεβαιώσω ότι καταρχάς, ξεκίνησε από μια **ολοκληρωμένη και αξιόπιστη καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων** με τα πλέον επίκαιρα στοιχεία και κατά δεύτερον, αναπτύχθηκε άρτια στο ευρύτερο πλαίσιο που έχουν θέσει: ο «Ενεργειακός Χάρτης Πορείας για το 2050», η «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» και το «Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα», το οποίο προβλέπει την πλήρη απόσυρση του λιγνίτη έως το 2028, για περιβαλλοντικούς και αλλά και οικονομικούς λόγους.

Πολλοί αμφισβητούν και τους δυο αυτούς λόγους. Έχουν περάσει όμως 30 χρόνια από τότε που οι λιγνιτικές μονάδες κάλυπταν συντριπτικό ποσοστό του φορτίου του συστήματος. Μετά ήρθε το φυσικό αέριο και οι ΑΠΕ και κατόπιν ο μηχανισμός εκπομπών CO₂, για να εκτοπίσουν τον λιγνίτη από την αγορά, καθώς η όλη δραστηριότητα ήταν έντονα ζημιογόνος, αφού οι τιμές με τις οποίες αμείβονταν οι μονάδες έπαψαν να καλύπτουν το πάγιο κόστος λειτουργίας τους. Να σημειώσω ότι η ΕΕ ήδη από το 1997 - με τη Λευκή Βίβλο για τις ΑΠΕ - έδειχνε προς τα πού θα πρέπει να κινηθούμε. Αργότερα καταργήθηκαν τα δωρεάν δικαιώματα εκπομπών και ταυτόχρονα μειώθηκαν οι τιμές του φυσικού αερίου, με αποτέλεσμα οι λιγνιτικές μονάδες να μην καλύπτουν ούτε το σταθερό τους κόστος. Το αποτέλεσμα ήταν να φτάσουμε πέρσι σε αδυναμία της ΔΕΗ να καλύψει και το μεταβλητό τους κόστος.

Αυτά σχετικά με το χαρακτηρισμό «βίαιη» που αποδίδεται στην απολιγνιτοποίηση.

Με το Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης φιλοδοξούμε να επιτύχουμε δύο στόχους:

- α) να σχηματίσουμε στρατηγικές αναπτυξιακές δυνατότητες στις περιοχές και
 - β) να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις της φθίνουσας πορείας σε οιονδήποτε τομέα σχετίζεται με την απολιγνιτοποίηση.
- Αυτό μπορεί να γίνει τόσο με μέτρα οικονομικής πολιτικής όσο και με ισχυρή χρηματοδότηση για την προσέλκυση επενδύσεων.

Βασική πηγή χρηματοδότησης είναι ο νέος «Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης» ο οποίος ενισχύεται από το νέο ΕΣΠΑ και συγκροτείται: α) από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, για την οικονομική αναδιάρθρωση μέσω επιχορηγήσεων, β) από την πρωτοβουλία «InvestEU», για την κάλυψη του επενδυτικού κενού με μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων και γ) από τις δανειακές διευκολύνσεις που παρέχει η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για πρόσθετες υποδομές.

Χωρίς την εθνική συμμετοχή, οι προερχόμενοι από την Ε.Ε. πόροι ανέρχονται σε 1,5 δις ευρώ περίπου μαζί με τα 300 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης που ενέκρινε ο Πρωθυπουργός, προκειμένου να καλύψουν το κόστος των αποκαταστάσεων των εδαφών. Εάν στους πόρους αυτούς προσθέσουμε και την εθνική συμμετοχή, η συνολική δημόσια δαπάνη (Ε.Ε. και εθνικοί πόροι) υπερβαίνει τα 2 δις ευρώ.

Να τονίσω ότι στόχος μας δεν είναι η άμεση εξάντληση των επιδοτήσεων από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, αλλά η αξιοποίηση και των τριών πυλώνων του Μηχανισμού στο βάθος της περιόδου 2021-2027.

Να σημειώσω επίσης ότι στο «πακέτο» των 5,055 δις ευρώ από τον Μηχανισμό, δεν περιλαμβάνονται:

- επιπλέον πόροι από το νέο Χρηματοδοτικό Μέσο Ανάκαμψης, Next Generation EU (NGEU) και ειδικότερα από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και την πρωτοβουλία REACT-EU,
- οι πόροι του Μεταβατικού Προγράμματος 2020-2023,
- οι δαπάνες που θα εξακολουθήσει να αναλαμβάνει η ΔΕΗ για τη λιγνιτική δραστηριότητα μέχρι το 2023 αλλά και, μετά την έναρξη της λειτουργίας της νέας λιγνιτικής μονάδας Πτολεμαΐδα V, μέχρι το 2028,
- οι ιδιωτικές επενδύσεις ΑΠΕ που δεν λαμβάνουν δημόσια χρηματοδότηση
- και άλλοι πόροι.

Τέλος, να αναφέρω ότι το πλάνο χρηματοδότησης έχει αναπτυχθεί στο Σχέδιο με τρόπο τέτοιο που να αξιοποιεί πλήρως και με το βέλτιστο δυνατό τρόπο κάθε πηγή χρηματοδότησης: 10% επιδοτήσεις, μέσα από την αξιοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, 30% δάνεια με ευνοϊκούς όρους, μέσω του Ειδικού Καθεστώτος InvestEU και της ΕΤΕπ, 40% εμπορικά δάνεια, μέσα από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και 20% ίδια κεφάλαια, μέσα από την προσέλκυση επενδύσεων.

Η χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης προϋποθέτει την κατάρτιση «Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης» στο πλαίσιο των οποίων θα πρέπει να εγκρίνεται κάθε επένδυση.

Τα Σχέδια αυτά, σύμφωνα με απόφαση της Κυβερνητικής Επιτροπής, θα ενσωματωθούν σε ένα αυτόνομο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του νέου ΕΣΠΑ και με μια ισχυρή προίκα από την Ε.Ε. από την οποία θα χρηματοδοτηθούν οι 5 αναπτυξιακοί πυλώνες:**

1. καθαρή ενέργεια,
2. βιομηχανία-βιοτεχνία και εμπόριο,
3. βιώσιμος τουρισμός,
4. επιχειρηματική γεωργία,
5. τεχνολογία και εκπαίδευση.

Οι 5 αυτοί πυλώνες εδράζονται σε γερά θεμέλια και πρόκειται να υποστηριχτούν από τολμηρές οριζόντιες δράσεις.

Να διευκρινίσω ότι το Σχέδιο θέτει αρχές και κατευθύνσεις για όλη την περίοδο. Δεν είναι ένας ανοικτός κατάλογος κλάδων και επενδύσεων που καταρτίζεται το 2020 για όλη την περίοδο.

Υπάρχουν όμως προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα τα επόμενα 2-3 χρόνια.

Το βασικότερο είναι η εξυγίανση και αποκατάσταση των εδαφών που θα αποδεδεσμεύσει η ΔΕΗ Α.Ε. Αυτή η παρέμβαση προηγείται όλων των ενεργειών και θα συμβάλει στην βραχυχρόνια διατήρηση θέσεων εργασίας. Τα συγκεκριμένα έργα δεν απαιτούν ιδιαίτερη μελετητική και αδειοδοτική ωρίμανση ή αυξημένες δεξιότητες, ενώ ο μηχανισμός υλοποίησης είναι ήδη εγκατεστημένος.

Η δεύτερη παρέμβαση αποφασίστηκε από την Κυβερνητική Επιτροπή και αφορά στην κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου και ευέλικτου Ειδικού Μεταβατικού Προγράμματος 2020-2023, το οποίο θα αξιοποιεί τις δυνατότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020, τους πόρους του Πράσινου Ταμείου και άλλες χρηματοδοτήσεις, μέχρι την πλήρη ενεργοποίηση του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027.

Ένα τρίτο θέμα αφορά στο χωροταξικό σχεδιασμό. Έχουν ετοιμαστεί νομοθετικές διατάξεις για την εκπόνηση, με απλοποιημένες διαδικασίες, Ειδικών Πολεοδομικών Σχεδίων (Ε.Π.Σ). Με τα Ε.Π.Σ. θα καθοριστούν οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης, οι γενικοί όροι και περιορισμοί δόμησης, καθώς και κάθε άλλο μέτρο, όρος ή περιορισμός που απαιτείται για τη δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής δραστηριοτήτων και εγκατάστασης επιχειρήσεων.

Το πιο σημαντικό ζήτημα για να προχωρήσουμε σωστά και γρήγορα αποτελεί το πνεύμα συλλογικότητας και συνεργασίας. Αυτό προϋποθέτει κλίμα συν-αντίληψης και συναίνεσης. Κατανοώ ότι αυτό είναι δύσκολο, όταν η απεξάρτηση από το λιγνίτη δε γίνεται αντιληπτή με τον ίδιο τρόπο από όλους. Για τον

λόγο αυτόν, στις αρχές Ιουλίου 2020, θέσαμε σε λειτουργία τη διαδικτυακή πλατφόρμα ΣΔΑΜ, ως ένα «παράθυρο» επικοινωνίας με όλους.

Κυρίες και κύριοι,

Η Δυτική Μακεδονία και η Μεγαλόπολη βρίσκονται σήμερα στο επίκεντρο του επενδυτικού ενδιαφέροντος. Αυτό είναι ένα δεύτερο στοιχείο που έχει κερδηθεί, μετά την κατάρτιση του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Πήραμε λοιπόν την πρωτοβουλία με τον Γενικό Γραμματέα και Πρόεδρο της Enterprise Greece κ. Δημητριάδη και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο κ. Φιλίππου τους οποίους και ευχαριστώ θερμά, να διοργανώσουμε αυτό το επιχειρηματικό φόρουμ, όσο το Σχέδιο βρίσκεται σε διαβούλευση.

Είμαστε λοιπόν εδώ για να δούμε πως αυτό το ενδιαφέρον έρχεται να «συναντηθεί» με τις αρχές, τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες του Σχεδίου, με στόχο να το εμπλουτίσουμε σε όλα τα επίπεδα και τις πτυχές του. Όπως έχω πει επανειλημμένως, το Σχέδιο το γράφουμε μαζί! Γιατί κανένας σχεδιασμός δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την συμμετοχή όλων, αλλά και δεν μπορεί να είναι ρεαλιστικός χωρίς τη σφραγίδα της κυβέρνησης. Γι' αυτό συζητήσαμε, συζητάμε και θα συνεχίσουμε να συζητάμε κατά τα επόμενα στάδια του Σχεδίου.

Στο πλαίσιο αυτό, επεξεργαζόμαστε ένα ισχυρό πλέγμα κινήτρων που σύντομα θα υποβάλουμε προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Γίνονται όμως ήδη ανεπίσημες επαφές, για να μην χάνεται χρόνος. Να υπογραμμίσω ότι όλοι όσοι συμμετέχουν στην επεξεργασία αυτή αναγνώρισαν από την πρώτη στιγμή ότι τα όρια του Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του Σχεδίου.

Και στο σημείο αυτό θα ανατρέξω στην εμπειρία μου ως αρμόδιου για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός πρωτοπόρου, για την εποχή του, επενδυτικού νόμου. Του 3299/2004. Και θα σημειώσω ότι η πλειονότητα των επενδύσεων που εντάχθηκαν στον νόμο αυτόν κατευθύνθηκε στις περιφέρειες Κρήτης και Κεντρικής Μακεδονίας, με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας να σημειώνει τις χαμηλότερες επιδόσεις. Σε επίπεδο Νομού, Περιφερειακής Ενότητας σήμερα, τις καλύτερες επιδόσεις είχαν οι νομοί Ηρακλείου, Δωδεκανήσου, Ιωαννίνων, Μεσσηνίας και Αχαΐας, ενώ τις χειρότερες οι νομοί Γρεβενών, Καστοριάς, Φλώρινας, Κοζάνης, δηλαδή ολόκληρη η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, μαζί με τους νομούς Καρδίτσας, Φωκίδας, Θεσπρωτίας, Ζακύνθου, Λευκάδας και Σάμου.

Την πρώτη απάντηση για τις κακές αυτές επιδόσεις δίνει η εξάρτηση από τον λιγνίτη, η οποία συρρίκνωσε το ενδιαφέρον για επενδύσεις σε άλλους κλάδους. Η άλλη απάντηση βρίσκεται στο χαμηλό ύψος των κινήτρων, ακριβώς λόγω του λιγνίτη και του πλασματικού ΑΕΠ, το οποίο διαμόρφωνε επί δεκαετίες η σχετική δραστηριότητα.

Να τονίσω όμως ότι δεν είναι μόνον τα ισχυρά κίνητρα η προϋπόθεση για να καταστεί βιώσιμη μια επένδυση. Χρειάζονται μηχανισμοί προσέλκυσης, υποδοχής και υποστήριξης των επενδυτών, από τη σύλληψη έως και την ολοκλήρωση της επένδυσης, και απλούστευση των προϋποθέσεων πρόσβασης όχι μόνο στα κίνητρα αλλά και στα επιχειρηματικά πάρκα που θα αναπτυχθούν στα αποκατεστημένα εδάφη. Στο πλαίσιο αυτό, **προτείνω την ενεργοποίηση του Enterprise Greece** και, γιατί όχι, την εγκατάστασή του στις περιοχές μετάβασης, στην αρχή μέσω διαδικτύου και κατόπιν με φυσικό τρόπο.

Η προσπάθεια όλων όσοι εργαζόμαστε για το Σχέδιο είναι ακριβώς αυτή: να δημιουργήσουμε ένα ολοκληρωμένο και ελκυστικό περιβάλλον για νέες επενδύσεις αλλά και για τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται σήμερα στην περιοχή, οι οποίοι έχουν την τοπική γνώση και εμπειρία και βλέπουν τις ευκαιρίες που δημιουργούνται μέσα από το Σχέδιο. Κανείς δε θα φύγει από την περιοχή. Ούτε και η ΔΕΗ, η οποία θα παραμείνει τοπικά ισχυρή, αλλάζοντας το ενεργειακό της προφίλ με βάση τις μελλοντικές ανάγκες στο πλαίσιο του μετασχηματισμού της αγοράς ενέργειας.

Κυρίες και κύριοι,

Όσοι δεν καταγόμαστε από τις περιοχές μετάβασης εντυπωσιαζόμαστε από τα μεγάλα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτουν και εκπλησσόμαστε από το γεγονός ότι έμειναν ανεκμετάλλευτα. **Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα όμως είναι οι κάτοικοί τους, το ανθρώπινο δυναμικό τους,** που δυστυχώς στερήθηκε πολλών δυνατοτήτων και ευκαιριών. Για τον λόγο αυτόν το Σχέδιό μας, εκτός από τις περιβαλλοντικές, τις αναπτυξιακές και τις πολιτικές του διαστάσεις, έχει πυρήνα ανθρωποκεντρικό. Είμαι βέβαιος ότι με τη συμμετοχή τους στην κοινή αυτή προσπάθεια οι περιοχές μετάβασης θα αποτελέσουν πρωτοπόρα κέντρα ανάπτυξης και σημεία αναφοράς για βέλτιστη ποιότητα της ζωής.

Σας ευχαριστώ.

